

Українська мова

УДК 81'282:821.161.2

Семенюк О.А.

**Гуцульський говір в оповіданні Люби-Параскевії Стринадюк
«Вивчєрики. Полонинська оповідка для дітей та їх батьків»**

У статті проаналізовано гуцульські діалектні риси в оповіданні Люби-Параскевії Стринадюк «Вивчєрики. Полонинська оповідка для дітей та їх батьків». Встановлено, що мова персонажів і мова автора відрізняються за повнотою представлення гуцульських діалектних рис. У мові персонажів повно й послідовно репрезентовані фонетичні, морфологічні та лексичні риси гуцульського говору. Авторська мова – літературна з вкрапленнями у ній лексичних гуцулізмів. Описано фонетичні та морфологічні діалектні явища, засвідчені у творі, з'ясовано семантику та охарактеризовано особливості вживання лексичних діалектизмів.

Ключові слова: гуцульський діалект, художня мова, гуцулізм, діалектизм, Люба-Параскевія Стринадюк.

В статье анализируются гуцульские диалектные черты в рассказе Любы-Параскевии Стринадюк «Пастушки. Полонинское повествование для детей и их родителей». Речь персонажей рассказа и язык автора отличаются по полноте представления гуцульских диалектных черт. В речи персонажей полно и последовательно представлены фонетические, морфологические и лексические особенности гуцульского говора. Авторская речь – литературная с вкраплениями в ней лексических гуцулизмов. Описываются фонетические и морфологические диалектные явления, зафиксированные в произведении, выясняется семантика и характеризуются особенности употребления лексических диалектизмов.

Ключевые слова: гуцульский диалект, художественный язык, гуцулизм, диалектизм, Люба-Параскевия Стринадюк.

The article analyzes the Hutsul dialectal features in the Liuba-Paraskeviia Strynadiuk's story 'Vyvcheryky. Story from Polonyna for Children and Their

Parents'. It is testified that the characters' and the author' language differs in the completeness of the Hutsul dialectal features representation. In the characters' language, the phonetic, morphological and lexical peculiarities of the Hutsul dialect are fully and consistently represented. The author's language is literary with the interspersed lexical hutsulisms in it. The phonetic and morphological dialectal phenomena found in the story are described; the semantics and features of the lexical dialecticisms usage are examined.

Key words: Hutsul dialect, artistic language, hutsulism, dialecticism, Lyuba-Paraskevia Strynadyuk.

Постановка проблеми. Однією з актуальних проблем сучасної україністики є дослідження взаємодії літературної мови і діалектів, оскільки воно «дає змогу глибше з'ясувати формування і розвиток літературної мови, роль місцевих говорів у її становленні, субстратну основу її фонетики, лексичного складу й граматики, особливості її нормалізації і кодифікації» [2, с. 3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливе зацікавлення лінгвістів викликає використання діалектів у художній мові. Аналіз різнорівневих діалектних рис в українських художніх текстах, функціональне навантаження та особливості вживання діалектизмів у мові автора і мові персонажів є предметом дослідження у працях [2; 3; 4; 8].

Постановка завдання. Мета нашої розвідки – аналіз гуцульських діалектних рис в оповіданні Люби-Параскевії Стринадюк «Вивчерики. Полонинська оповідка для дітей та їх батьків». Його авторка походить із села Замагора Верховинського району Івано-Франківської області і володіє ««уродженою» обізнаністю з гуцульським діалектом» [3, с. 103]. Гуцульські говіркові риси в повістях Л.-П. Стринадюк «А кемуєш, ек то було!» та «У нас, гуцулів» уже привертали увагу науковців [3]. «Вивчерики» у цьому аспекті ще не досліджувались.

Виклад основного матеріалу. Аналізований твір репрезентує такий тип літературно-діалектної взаємодії, для якого характерні стилізована під

гуцульську говірку і діалектизована одиницями всіх структурних рівнів мова персонажів та літературна мова автора, у якій як окремі вкраплення функціонують лексичні діалектизми, уведені у текст відповідно до потреб художнього наратування [див. 4, с. 191].

Для порівняння наведемо зразки мови персонажів та авторської мови:

– Ти вже **и** їсти **ни йш**, **и їкийс** сумний та й невеселий **си зробив!** **Ци** вже тебе так кортить на ту твою **полонинчину?** – Ніби трохи сердячись, питала мати Іванчика. – Та **йо, мамко**, я вже **ни годен** так довго **чікати**. Вже **бих біг** голий та й босий, лиш би на **полонинку** та **й д'овечкам** моїм любим, – квапливо відповідав він своїй мамі Олені [4]¹.

Авторська оповідь: *Однак попри свою вже аж не таку велику охоту до науки, Іванчик навчився в школі добре рахувати, що йому неабияк знадобиться на **полонині**, бо там щодня треба лічити овець, чи бува якась не загубилася, не відбилася від отари, а чи якусь, боронь, Боже, не поцупив той таки вовк, бо і таке буває [8].*

Згущення гуцулізмів (як правило, етнографізмів) у авторській мові спостерігаємо там, де йдеться про вівчарське ремесло, життя вівчарів на полонині. У таких уривках діалектні лексеми виконують пізнавальну функцію, а також сприяють етнографічній достовірності художньої оповіді. Наприклад: *Тобто він вже є вівчариком, помічником «старшого вівчаря»: пасе біля **стаї** «**хромаків**», кульгавих овець, «гонить вівці в **струнку**» на доїння, мис та й вимиває **коновочки**, **бербенички**, **цебрі** та й **дійниці**. <...> Він хоче вміти доїти овець, відварювати молоко, робити сир, **вурду** й **бринзу**; рихтувати й лагодити **кошари** й **загороди** для овець. А ще йому треба рости й набиратися сил, аби могли, як старші вівчарі, носити **дійниці**, великі дерев'яні відра з молоком, ген аж під гору до **стаї**, ходити з вівцями на далекі **груні**, де є добра паша, щоби вони потім давали багато ситного молочка <...> [7].*

Мова персонажів фіксує такі фонетичні гуцульські діалектні риси:

---

¹ Тут і далі цифра у квадратних дужках вказує на сторінку тексту у виданні: [7].

– перехід [a] після м'яких передньоязикових приголосних, шиплячих, [й] в [e], [i]: *дисетки* [8], *прести* [10], *чорнева* [19], *ведмежет* [16], *ничемними* [14], *кошіри* [8], *нієка* [3], *в'єзати* [10], *п'єтеро* [10], *пам'їтают* [28], *боїгуз* [14], *їкшо* [28], *єк* [21, 22, 28], *їк* [17, 22, 25];

– у частці *ся* послідовно виступає [u]: *пробираюси* [19], *губимоси* [19], *перегукуютьси* [28], *бочітиси* [10], *пизнаютьси* [28], *скаржитси* [6];

– початковий [i] вимовляється як [u]: *и* (сполучник та частка *і*) [4; 14], *Иванчику* [3], *идіт* [11], *ити* [14], *инакше* [22], *ид* (до) [23], *из* [4; 16];

– ненаголошений [o] переходить в [y]: *уна* [6], *уни* [21], *кутюги* [15];

– ненаголошений [e] вимовляється невиразно, як [u] або [i]: *міні* [28], *міні* [25], *ни хочут* [14], *ни дав* [16]; *нима* [27];

– голосний [i], який походить з етимологічного [o], після губних приголосних вимовляється як [u]: *видстає* [6], *вид* [6; 19], *вивці* [6], *вивчерь* [8], *вин* [8], *коло виконця* [8], *попид* [15], *попидростают* [17], *пидеш* [19], *мий* [28], *перемиг* [16];

– м'які шиплячі: *чужя* [17], *нашя* [10; 19], *вашя* [29], *на нічь* [23], *тутечькі* [10; 28], *овечькі* [28], *гездичькі* [10], *доць* [7], *ничемними* [13];

– приголосні [c], [ц] у кінці слів диспалаталізуються й вимовляються твердо: *дес* [14], *колис* [15], *кудас* [28], *икіс* [14; 28], *до овец* [6], *Ігрец* [13];

– м'який [т'] вимовляється як [к']: *кегают* [22], *кішке* [13], *кешко* [6], *кев* [6];

– на місці літературного [хв] виступає [ф]: *фалити* [21], *пид фоюв* [21];

– приголосний [p] у кінці слова та перед суфіксом вимовляється м'яко: *вивчерь* [8; 30], *вивчерьство* [7];

– заміна [ч] на [ц] у частці та сполучнику *ци* [10; 16];

– збереження давніх звукосполучень «губний + j»: *люб'ї* [21], однак ця риса відбита непослідовно, бо паралельно зафіксовано словоформу *люблю* [7], де, як і в літературній мові, є епентетичний [л'];

– відсутність подовження приголосних в іменниках середнього роду, наприклад: *у смеречі* [21], *печеня* [27];

– звукосполучення [шч] внаслідок асиміляції і стягнення вимовляється як [ш]: **ші** (*ще*) [15; 29], **шесті** (*щастя*) [16], **шо** [21; 28];

– дистантна асиміляція [шс] – [шш]: **шош** (*щось*) [3];

– у формі вищого ступеня порівняння прислівника *багато* на місці [л] виступає [р]: **бирше** [13; 16];

В оповіданні засвідчено такі морфологічні діалектні явища, характерні для гуцульського діалекту:

– іменники I відміни, а також прикметники, займенники в орудному відмінку однини мають закінчення –ов, –ув (очевидно, пов'язане з вимовою ненаголошеного [о] як [у]) та –ев: *межи собов* [10], *пид фоюв* [21], *за хатув* [27], *з чорнув вовнув* [19], *за кожнув* [8], *з кожнісінькув* [14], *з ведмедичев* [15]. Наприклад: *Чуєш, то вивці так межи собов говорє!* [10]; *А я пробираюси до своїх сестричок з чорнув вовнув* [19]; *З ведмедичев було тогди ші двоє малих ведмежєт <...>* [15];

– іменники I відміни в місцевому відмінку однини та III відміни у родовому відмінку однини мають закінчення –и: *у жмени* [30], *радости* [29];
– *Ой, дай Боже, Вам, Оленко, доброго здоров'їчка, втіхи та й радости від Вашого синопка!* [29];

– закінчення –ий у родовому відмінку множини деяких множинних іменників: *людиий* [13], *дітиий* [16]: *От шо значіт мама: кожна боїтси за своїх дітиий* [16];

– аналітичні форми ступенів порівняння прикметників і прислівників, що творяться за допомогою частки *май* (**май старші**, **май краще**): *Інші вівці як уздрять, шо Іванчик заколисує мале ягнятко та й собі так хочуть, навіть ті май старші <...>* [5]; *Він бігає навкруг хати, вибігає на пагорбок, звідки май краще видко на ціле село <...>* [4];

– зрідка трапляються короткі форми прикметників у називному відмінку однини чоловічого роду: *Чи то бува не про Йванчика-вівчарика: а годен знати...* [30];

– редупліковані та енклітичні форми займенників: *тото* [7, 16], *цесе* [8, 14, 16], *тоту* [28], *у ототих* [15], *ми* [16], наприклад: <...> *стоїт 'ми ади тото* всьо перед очіма, ніби вчєра *цесе* си діїло <...> [16];

– відокремлене вживання частки *си* при зворотних дієсловах, причому вона може бути у пре- та у постпозиції: *Тобі, сараку, мало цеси си приснити!* [16]; <...> *змокнути я тоже си ни бою* <...> [7]; <...> *вовків тут, мамко, таких си розвело, шо аж пуду дає* <...> [27];

– тверда вимова кінцевого *-т* у закінченнях дієслів I дієвідміни у 3-ій особі множини теперішнього часу, II дієвідміни у 3-ій особі однини теперішнього часу, а також у 2-ій особі множини наказового способу: *мают* [28], *біжут* [28], *блеют* [28], *знают* [28], *пам'їтают* [28]; *кортит* [4], *гримит* [7], *проходить* [8], *зашкодит* [10], *си пригодит* [10]; *идім 'ко* [11], *ни боцітси* [11]: *И коли я їх кличу, то махом біжут и собі блеют и добре знают, шо то я <...>, бо голос мий добре собі пам'їтают* [28]; *Це таке, шо си пригодит у кожній господарці* <...> [11];

– відсутність кінцевого *-ть* у закінченнях дієслів II дієвідміни у 3-ій особі множини: *люб 'ї* [21], *говорє* [6]: *Уни [гриби] собі люб 'ї там у смеречі рости* [21];

– у дієсловах I дієвідміни у 3-ій особі однини збереглося кінцеве *-т*: *хочім* [6; 13]: *Отота каже, шо вже хочім на полонину* [6]; *Та й зараз вже ади майже ніхто з молоді ни хочім йти на полонини літувати* <...> [13];

– залишки перфекта, утворені шляхом поєднання форми дієслова минулого часу з колишнього дієприкметника на *-ль* та особових форм дієслова *быти*: *Мама з татом будут раді, шо ти їс даром не сидів йку вільну хвилину* [21];

– форми умовного способу, утворені за допомогою частки *бих*: *бих був, найшли бих, бих біг*, наприклад: <...> *їкби були ни мої злі пси, то ни знаю ци бих був си урятував* <...> [15]; <...> *на ранок найшли бих їх [овець] уже неживими, біданочок* [28];

– у складі наказової форми дієслова вживається частка *ко* замість літературної *но*: *идіт'ко* [11]: *Идіт'ко в купу д'иншим овечкам!* [11];

– уживання замість прийменника *до* з формами родового відмінка іменників та займенників редукованого прийменника *д'* (*ид'*) з формами давального відмінка: *ид овечкам* [23], *д'міні* [16], *д'нему* [16], *д'нам* [22], *д'иншим* [10]: *Вже бих біг голій та й босий, лиш би на полонинку та й д'овечкам моім любим* [4]; *Скак битиси д'нему [до вовка] та й перемиг* [16].

Заманіфестовані в аналізованому творі й лексичні діалектизми, уживання яких засвідчено і в мові автора, і в мові персонажів. Серед них – чимало іменників, насамперед тих, які знайомлять читача з традиційною для Карпат галуззю тваринництва – вівчарством. Так, на позначення овець письменниця використовує гуцулізми *дроб'ета* ‘вівці, ягнята’², *хромак* ‘кульгава вівця’ та *ботей* ‘отара овець’: *Шикерек Петро – п'єтеро дроб'ет!* – радісно вигукує Йванчик, правильно порахувавши овечок <...> [11]; *Не раз, коли він в обідню пору зажене «хромаків» до кошари на перепочинок, то відпроситься у вівчарів, аби дременути бігом до лісу <...>* [21]; *Ой, овечки-бебелечки, писаний ботею, хто вас буде випасати, їк я си оженю* [17].

Будівлі, їх частини та загорожі представлені в тексті гуцульськими діалектними номінаціями *стая* ‘постійне або тимчасове житло на полонині, де живуть пастухи влітку і переробляють молочні продукти’, *застайка* ‘прибудова до стаї, де сплять вівчарі’, *кошара* ‘тимчасово загороджене місце для овець’, *струнка* ‘вузький прохід у кошарі, через який пропускають (по одній) вівці для доїння’, *загорода* ‘загороджене місце для худоби’, наприклад: *И вин ші такі з маленького цесе собі любив: сідав ади коло виконця й ліпив з пластиліну вивці, кошірі, застайку, стаю <...>* [8]; *Так вони може бесідували б ще довго, але підбіг малий вівчарик і попровадив їх «у струнку» до вівчарів на дойку* [19].

До гуцульської побутової лексики належать назви посуду, який використовується на полонині для молока і молочних продуктів, як-от:

---

² Тут і далі значення діалектизмів визначено за допомогою словників [1; 5; 6].

коновка ‘дерев’яна посудина для молока’, бербеничка ‘дерев’яна посудина видовженої форми з двома днами для зберігання продуктів (перев. молока і бринзи)’: *Тобто він вже є вівчариком, помічником «старшого вівчаря»: <...> миє та й вимиває коновочки, бербенички, цебри та й дійниці* [7].

Назви страв заманіфестовані гуцулізмами бануш ‘густа страва з кукурудзяного борошна, зварена на сметані’, вурда ‘сир гіршої якості з вторинної переробки молока’, бринза ‘спеціально приготовлений для зберігання посолений сир’, книдлі ‘вид галушок з домішкою сирію і вареної картоплі’: *Вона ввечері зварила вівчарям смачний бануш на сметані, посипала його бринзою <...>* [29]; *<...> пастухи натомість пригощали їх бринзою, вурдою і всякими полонинськими дарами* [25]; *Мама принесла цілий рупцак всякого печеня: і млинчики, і пиріг з афинами, і улюблені Йванчині книдлі <...>* [27].

Серед зафіксованих в оповідці гуцульських побутовизмів є також назви одягу та предметів домашнього вжитку, виготовлених з овечої вовни: капчурики ‘шкарпетки вовняні, в’язані різнокольоровими нитками’, ліжник ‘домоткане ворсисте вовняне покривало з візерунком’ (<...> *я з’єжу тобі, Йванчику, свидрик та й сплету тобі, душечко, капчурики з рукавицями з оцеї гездечькі вовни* [10]; *І малі дівчатка в горах, як мають хист, то і самі переймають у своїх мам чи бабць цього ремесла, вчаться ткати ліжники з різноманітними візерунками та узорами* [10]), а також назва музичного інструмента флоєрочка – зменшено-пестливе від флоєра ‘довга сопілка без денця’ (<...> *[овечки] радісно вітаються зі своїм наймолодшим вівчариком, бо вже так скучили за ним та й за його флоєрочкою, що одразу просять заграги їм тої веселої, аби радісніше було доїтися <...>* [23]).

На позначення осіб авторка використовує гуцульські діалектні лексеми газдиня ‘господиня’, газда ‘господар; чоловік’, спузарик – зменшено-пестливе від спузар ‘помічник ватага, пастух, в обов’язки якого входить підтримувати вогонь, заготовляти дрова, носити воду’, фирман ‘візник’, сарака ‘бідолаха’ [16]. Наприклад: <...> *всі ласували і гречно дякували газдині за ситну вечерю*

[29]; *Ледве Йванчик дочекався того дня, коли люди з усіх-усюд почали зганяти свої вівці до одного **газди**, старшого вівчаря, аби звідти пастухи погнали отару ген на далеку полонину, що звалася Радул [11]; І навкруги, мабуть, одні вовки й ведмеді, які так і хочуть полакомитися вівцями, а то й малим вівчариком-спузариком [7]; Ще Йванчик мріє колись мати двійку прудких коней і бути добрим **фирманом**: упрягати коників у віз чи в сани і вправно керувати ними! [8]; Тобі, **сараку**, мало цеси си приснити! <...> [16].*

Життя вівчарів на полонині проходить на тлі карпатських пейзажів, що зумовило використання у творі низки гуцульських діалектизмів на позначення географічних об'єктів, а саме: *полонина* 'високогірне пасовище', *плай* 'гірська стежка; дорога в горах', *грунь* 'вершина гори; гірське пасмо'. Наприклад: *Полонина Радул – єдина, на якій ще й досі випасають овець <...> [13]; А ще йому треба рости й набиратися сил, аби могли, як старші вівчарі, <...> ходити з вівцями на далекі **груні**, де є добра паща <...> [7]; Ой, **по плаю**, білі вівці, **по плаю, по плаю**... [7].* Тваринний і рослинний світ в оповіданні змальовано за допомогою таких діалектних номінацій, як *кутюга* 'собака', *тулучьок* – зменшено-пестливе від *тулук* 'молоде дике звірятко', *половик* 'яструб', *афини* 'чорниці', *ламаджі* 'сухе гілля': *З ведмедицев було тогди ші двоє малих ведмежст, таких маленьких файних **тулучьків**, то уна їх так скоро хапала попид одну лапу та й попид другу й тікала **ламаджім** удолини, аби **кутюги** їх не покусали <...> [15]; Шо ти там сидиш, ік **половик** на плоті! [22]; І вже літо, і вже пора **грибів та афинів** [21].* Гуцульську метеорологічну лексику представляє діалектизм *шарга* 'негода': *Хоч бери та й плач, ік тебе дес серед поля тота лиха **шарга** спопиндає [6].*

Частотними в аналізованому тексті є дієслівні гуцулізми, як-от: *сокотити* 'пильнувати, стежити', *уздріти* 'побачити', *бляяти* 'бекати (про овець)', *штуркати* 'штовхати', *спопиндати* 'спіткати', *літувати* 'перебувати на полонині протягом літнього сезону', *галакати* 'кричати', *гушкатися* 'штовхатися, битися', *недовиджести* 'недобачати, мати поганий зір', *рихтувати* 'ремонтувати, направляти', *напудитиси* 'налякатися', *диздрити*

‘доглянути’, наприклад: *То ж Іванчик <...> **сокотить**, аби старші вівчарі не забули його та й пішли собі самі без малого вівчарика в полонинку* [4]; *Інші вівці як **уздрять**, що Іванчик заколисує мале ягнятко та й собі так хочуть <...>: вони біжать до пастушка, обступають його зусібч, смикають за рукав плетеного светрика, **штуркають** Іванка в ноги та й **блеють** в один голос <...>* [5]; *Цього разу він вдруге буде **літувати** з вівцями на полонинах <...>* [4]; *Там старші вівчарі вже **галакають** <...>* [18]; *Ти би мала совість, так **гушкаїсси**, нієкої тобі тут поваги!* [19]; *Уни, ади, так си міні здає, трохи **ни довиджсяют**, ади мають лихий зир <...>* [28]; *<...> [ведмедичя] дуже **напудиласи**, сарака, за своїх малих ведмежет* [16]; *Тра’ добре **диздрити** овец, бо вовків тут, мамко, таких си розвело, шо аж пуду дає* [27].

У мові твору вжито поодинокі діалектно марковані ад’єктиви: *пишний* ‘гарний’, *файний* ‘гарний; добрий’, *писаний* ‘різнокольоровий’, *францавий* ‘прикрий’: *Він тоді думками втікав на полонину і мріяв про овечок, яким незабаром буде вигравати на флорочці **файних** та **пишних** мелодій* [7]; *І рине він до них й губиться у великій отарі **пишних** овечок, що радісно вітаються зі своїм наймолодшим вівчариком* [23]; *<...> цього року попалиси такі влізливі овечки, ну ни всі, певно шо, але є такі непослушні та **францаві**, шо тікают собі кудас в ліси вид отари <...>* [28].

В аналізованому тексті засвідчено також використання гуцульських діалектних прислівників: *д’горі* ‘угору, нагору’, *фист* ‘дуже’, *тречно* ‘чемно, ввічливо’, *тогда* ‘тоді’, *досвітку* ‘на світанку’, *гездички*, *гездечькі* ‘тут, ось-де’, *отамечкі* ‘ось там’, *ураз* ‘завжди’, *махом*, *махонько*, *махами* ‘швидко, умить’, *мирно* ‘щасливо’, наприклад: *А я таки **фист** люблю тото вивчєрство!* [7]; *А їк блискавки та й гради, та дощі – то шо **тогда!*** [6]; *Аби дістатися з отарою овец до полонини Радул, п’ятеро вівчарів вирушили з села ще **досвітку*** [15]; *Та я ни знаю ци тебе там, хлопчі, волоком кєгают вивці по тій полонині, шо в тебе **ураз** штани та светерчіна такі обдерті <...>* [22]; *И вовк **махами** втік туди в ліси и бирше си не вертав!* [16]; *<...> їк Бог даст **мирно** діждати <...>* [10].

Авторка вводить у мовлення персонажів і характерні для гуцульського говору вигуки та службові слова. Це, зокрема, інтер'єктиви, які стосуються домашніх тварин: *бирь* – уживається для підкликання або відганяння овець, *гайта* – наказ коням повернути праворуч, *вішта* – команда коням повернути ліворуч, *prrr* – вигук, яким зупиняють коня, *цурік* – команда коням ‘назад’, а також частки *йо* ‘так’, *ци* ‘чи’, *ко* ‘но’, *ади* (полісемантична). Наприклад: ***Бирь, бирь! Ідіт'ко в купу д'инишим овечкам!*** [11]; ***Ще Йванчик мріє колісь мати двійку прудких коней і бути добрим фирманом: упрягати коників у віз чи в сани і вправно керувати ними! Гайта, вішта, prrr, цурік!*** [8]; ***А, йо: аби праця наша марно ни пропадала*** [10]; ***Ци вже тебе так кортит на ту твою полонинчину?*** [4]; ***А знайте, мамочко, що я ади тутечькі недавно запримітив <...>Шо ади усі овечьки мають добрий слух*** [28].

Письменниці вдалося майстерно передати особливості мовного етикету гуцулів, зокрема в оповіданні представлено етикетні формули побажання, подяки (характерне для гуцульського говору вживання дієслова *дякувати* у формі інфінітива замість 1-ї особи однини: *дековать*): – ***Ой, дай Боже, Вам, Оленко, доброго здоров'їчка та й гараздив, втіхи та й радости вид Вашого синочка! – Дековать! Дай Боже, й Вам мирно літувати полонинами на довгі роки <...>*** [29]. У формулах звертань частотними є іменники із суфіксами позитивної оцінки і прикметники, що мають позитивнооцінні семи, за допомогою яких здійснюється пошанування співрозмовника як вияв мовної культури гуцулів, пор.: *мамко* [4], *мамочко* [22, 28], *дитинко люба* [3], *душечко* [10], *Йванчику* [27], *братчику любий* [6], *синку* [25]; *Оленко* [29]. У творі засвідчена також характерна для гуцульського та інших південно-західних говорів множина пошани: звертаючись до матері, малий вівчарик послідовно уживає особові займенники й дієслова у формі множини: ***И Ви знаєте, мамочко (Йванчик до своїх батьків завше звертався на «Ви», виявляючи таким чином особливу повагу і шану до них), цього року попалися такі влізливі овечки <...>*** [28]; ***Розумієте, мамочко, про що я!*** [28].

Висновки. Отже, у мові персонажів оповідання Л.-П. Стринадюк послідовно й повно репрезентовано різнорівневі риси гуцульського діалекту. Для мови автора характерне вкраплення лексичних діалектизмів. Ужиті в тексті гуцулізми виконують функції індивідуалізації героїв, забезпечення етнографічної достовірності та пізнавальну функцію, знайомлячи читача з полонинським світом та відтворюючи його неповторну атмосферу. Перспективними є подальші дослідження особливостей використання гуцульського діалекту в художніх творах для дітей.

Список літератури:

1. Гуцульські говірки: короткий словник / ред. Я. Закревська. Львів, 1997. 232 с.
2. Грещук В. Діалектне слово в художньому тексті. *Українознавчі студії*. 2010–2011. Вип. 11–12. С. 3–11.
3. Грещук В., Грещук В. Гуцульський діалект у повістях Люби-Параскевії Стринадюк «А кемуєш, ек то було!» та «У нас, гуцулів». *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Мовознавство*. 2014. Вип. II (24). С.93-102.
4. Грещук В., Грещук В. Південно-західні діалекти в українській художній мові. Івано-Франківськ, 2010. 309 с.
5. Негрич М. Скарби гуцульського говору: Березови. Львів, 2008. 224 с.
6. Словник української мови: у 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства; ред. І.К. Білодід. Київ, 1970–1980.
7. Стринадюк Л.-П. Вивчерики. Полонинська оповідка для дітей та їх батьків. Львів, 2016. 32 с.
8. Ципердюк О. Гуцульські діалектизми в мові роману «Непрості» Тараса Прохаська. *Вісник Прикарпатського університету. Філологія*. 2012. Вип. 32–33. С. 242–250.